

POPOARELE LUMII

Chișinău • Biblion

INTRODUCERE 4

POPULAȚIA PĂMÂNTULUI

Numărul și repartitia teritorială a populației.....	6
Rasă, popor, națiune	8
Limba vorbită	10
Scrisul.....	12
Religia	14

EUROPA

Geografie și popoare.....	16
File de istorie	18
Popoarele românice.....	20
Tradiții culturale	22
Fapte interesante	24
Popoarele germanice	26
Tradiții culturale	28
Fapte interesante	30
Popoarele slave.....	32
Tradiții culturale	34
Fapte interesante	36
Popoarele celtice..	38
Popoarele fino-ugrice	40
Alte popoare ale Europei.....	42

RUSIA

Populația țării	46
Rușii.....	47
Popoarele europene din Nordul Rusiei.....	48
Popoarele din bazinul Volga-Kama.....	50
Popoarele din Caucazul de Nord.....	51
Popoarele din Siberia	52

ASIA

Geografie și popoare	54
File de istorie	56
Tradiții culturale	58
Fapte interesante	60

AFRICA

Geografie și popoare	62
File de istorie	64
Tradiții culturale	66
Fapte interesante	68

AMERICA DE NORD

Geografie și popoare	70
File de istorie	72
Tradiții culturale	74
Fapte interesante	76

AMERICA DE SUD

Geografie și popoare	78
File de istorie	80
Tradiții culturale	82
Fapte interesante	84

AUSTRALIA ȘI OCEANIA

Geografie și popoare	86
File de istorie	88
Tradiții culturale	90
Fapte interesante	92

INDICE

.....	94
-------	----

Populația Pământului

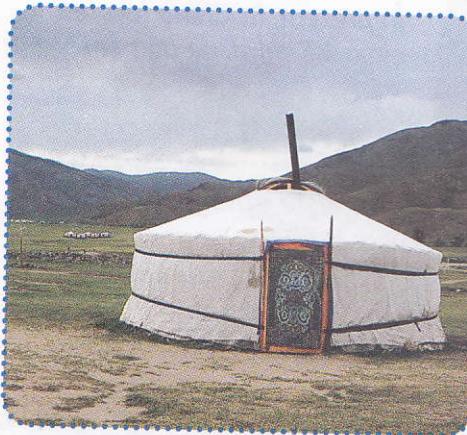
Conform estimărilor, la 1 ianuarie 2010 populația lumii era de 6,9 miliarde de oameni. Este o cifră extraordinar de mare, dacă luăm în considerare faptul că la începutul erei noastre populația Pământului era de aproximativ 230 milioane de oameni. Populația lumii este în continuă creștere.

Numărul și repartitia teritorială a populației

Ratele de creștere a populației de pe Pământ nu au fost întotdeauna aceleași. În ultimii 100 de mii de ani, până în 1970, populația a crescut foarte repede (până la 90 de milioane de oameni pe an), dar apoi ritmul de creștere a început să încetinească. Dacă această tendință se va păstra, atunci se presupune că în anul 2050 numărul oamenilor de pe planetă va atinge cifra de 9,2 miliarde. În general, creșterea populației se va produce din contul țărilor sărace.

Distribuția locuitorilor Pământului este extrem de inegală: 70% din populație ocupă 7% din supărafața totală a Pământului. În emisferaestică locuiește aproximativ 80% din populație. Densitatea este principalul indiciu în ceea ce privește distribuirea populației pe Pământ. Densitatea medie a populației de pe Pământ este de 40 de persoane

pe km^2 . Cu toate acestea, densitatea oscilează în funcție de regiune. Cele mai populate țări din lume sunt China și India. Se crede că fiecare al cincilea om de pe Pământ este un **chinez**. În China trăiesc circa 1,3 miliarde de oameni. În provincia chineză Aomyn locuiesc aproximativ

Iurta, locuința mobilă a nomazilor din Asia centrală

Beijing, capitala
Chinei, cea mai
populată țară
din lume

322 de persoane pe un km^2 . Nicăieri în lume nu există o astfel de densitate a populației. Oamenii de știință prognosează că începând cu anul 2030 numărul populației din China va scădea treptat, iar la mijlocul secolului XXI India va deveni cel mai populat stat din lume.

În prezent, cel mai populat oraș din lume este Shanghai (China), cu o populație de 16.3 milioane. Pe locul doi se situează Mumbai sau Bombay (India), cu 13,8 milioane de oameni. Încheie lista celor mai mari trei orașe din lume orașul Karachi (Pakistan), cu 13,2 milioane de oameni. Cea mai mică densitate a populației (mai puțin de 4 persoane la km^2) se înregistrează în Mongolia, Libia, Namibia, Australia și Groenlanda. 15% din suprafața Pământului nu este asimilată de oameni, e vorba de regiunile cu condiții naturale aspre.

În ce loc de pe Planetă trăiesc cei mai mulți longevivi? În regiunea Nagorno-Karabah (Carabahul de Munte). La 100 de mii de locuitori sunt înregistrate 100 de persoane, a căror vîrstă depășește 100 de ani. Chiar și un „areal unic de longevitate”, precum e considerată Abhazia, rămâne cu mult în urma Carabahului de Munte. Aici, la 100 de mii de oameni există doar 82 de longevivi.

Conform postulatelor științei moderne, populația Pământului se împarte în trei rase mari. Patria reprezentanților rasei caucaziene, europoide este Europa și Caucazul, dar încă din cele mai vechi timpuri acest tip de oameni putea fi întâlnit în Africa de Nord, Asia de Sud-Vest și India de Nord, iar după ce europenii au descoperit America, reprezentanții rasei caucaziene s-au răspândit în America, Australia și în Africa de Sud. Rasei europoide sau caucaziene îi sunt caracteristice pielea deschisă la culoare, părul drept sau ușor ondulat, buzele subțiri, nasul îngust și proeminent, fruntea dreaptă sau ușor înclinată. Reprezentanții rasei mongoloide sunt răspândiți în Asia de Est, Indonezia, Asia Centrală, Siberia și America. La aceștia culoarea pielii variază de la cea brună la cea deschisă, părul, de regulă, este negru, săten, aspru și drept, fața plată, nasul ușor turtit, iar ochii sunt oblici. Reprezentanții rasei negro-australioide, sau ecuatoriale, se disting prin culoarea închisă a pielii, de la negru până la ciocolatiu. Aceștia au ochii negri, părul negru,

Reprezentanții celor trei rase mari

dens, aspru și cret, nasul de cele mai multe ori este lat și ușor turtit. Reprezentanți rasei ecuatoriale trăiesc, de obicei, în Africa Ecuatorială și de Sud, în Australia și pe insulele din apropiere.

Națiunea (sau grupul etnic) reprezintă un grup de persoane unite printr-o serie de caracteristici comune: limbă, cultură, locul de trai, religie, istorie comună, etc. Una dintre cele mai importante caracte-

Rasele sunt grupuri mari de oameni cu origine comună, care se reflectă în caracteristicile fizice exterioare. Trăsăturile rasiale sunt transmise prin moștenire de la mamă la copil. Reprezentanții fiecărei rase se deosebesc prin culoarea pielii, ochilor, părului, prin forma craniului, statură, etc.

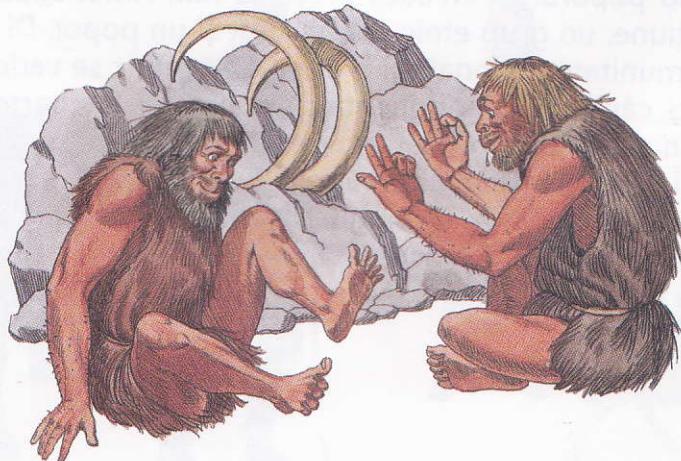

ristici ale oamenilor este limba comună. Aceasta însă nu este singura condiție: în lume există mai multe popoare diferite care vorbesc aceeași limbă. De exemplu, scoțienii, irlandezii și galii au preluat practic limba engleză, dar ei însăși nu se consideră nicidecum britanici. Cuvântul „popor” este, de asemenea, utilizat cu sensul de „națiune”. De fapt, națiunea reprezintă un stadiu în dezvoltarea poporului, atunci când poporul își creează propriul stat. Altfel spus, francezii sunt o națiune, un grup etnic, dar ei sunt și un popor. Diferența dintre o comunitate națională și o etnie/grup etnic se vede cel mai bine atunci când din compoziția unei națiuni fac parte oameni care aparțin diferitor minorități etnice. De fapt, în prezent, pe francezi, bretoni, corsici și locuitorii regiunilor istorice Alsacia și Lorena îi unește apartenența la un singur stat, pe care aceștia îl consideră patria lor. Ca urmare, toți aceștia, indiferent de diferențele etnice, constituie o singură națiune – cea franceză.

Respect pentru limbă Limba vorbită

Limba este un mijloc important de comunicare între oameni, care a început să se formeze într-o etapă timpurie a comunei primitive. Pe când oamenii umblau îmbrăcați în piei de animale și foloseau unelte de piatră, ei aveau nevoie de semnale care i-ar fi ajutat să se înțeleagă reciproc. Inițial, oamenii au învățat să explice numai cele mai importante concepte, cum ar fi „hrană”, „foc”, „pericol” și să-și transmită emoțiile de bucurie, frică sau furie. De-a lungul timpului, vocabularul lor s-a extins. Diverse triburi, care au trăit departe unul de celălalt, și-au format propria lor limbă. Chiar și experții în domeniul lingvisticii (știința care studiază limbile) nu pot spune numărul exact de limbi de pe planetă noastră. Se estimează că numărul lor variază între 2.5 mii și 5 mii de limbi „vii”. Prin limbi „vii” se subînțeleg limbile care sunt utilizate astăzi, chiar dacă unele dintre acestea sunt vorbite doar de grupuri restrânse de oameni. Limbile „moarte” sunt limbile statelor antice, care nu sunt vorbite în prezent, de exemplu, limba greacă veche, limba egipteană veche, latina.

Majoritatea limbilor lumii sunt legate între ele prin legături de rudenie, de aceea fac parte din aceeași familie de limbi. Cea mai

Se presupune că limbajul a apărut într-o fază timpurie a istoriei omenirii

Respect pentru oameni și cărti
Ora de limbă engleză

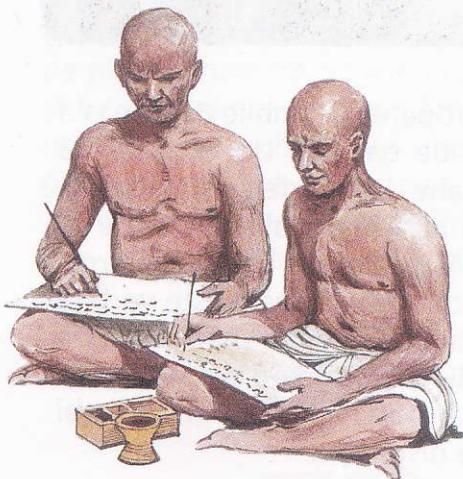

răspândită este familia de limbi indo-europene. În limbile din această familie vorbesc aproximativ 2 miliarde de oameni. Următoarea, ca mărime, este familia de limbi sino-tibetane. Există, de asemenea, familii de limbi turcice, altaice, afrasice și încă multe altele. Dacă e să calculăm câți oameni vorbesc o limbă sau alta, ca limbă maternă, atunci pe primul loc se situează limba chineză. Aceasta este vorbită de către 885 de milioane de oameni. Pe al doilea loc se situează limba spaniolă și cea engleză (câte 330 de milioane), urmată de hindi, arabă, bengaleză (circa 200 milioane) și rusă (160 milioane). Unele limbi ale popoarelor indigene sunt pe cale de dispariție.

Limbile internaționale, sau limbi de importanță globală, sunt limbile utilizate de un număr mare de oameni din întreaga lume. Astăzi există șapte astfel de limbi: engleză, franceza, spaniola, rusa, araba, portugheza și germana.

În comuna primitivă, oamenii străvechi desenau pe stânci, copaci sau pietre scene de vânătoare, animale și oameni. Oamenii de știință au numit acest gen de scriere cu ajutorul desenelor pictografie. Cu timpul, desenele erau înlocuite cu diverse semne care au dat sens cuvintelor. Dezvoltarea treptată a gândirii a condus la consolidarea simbolurilor ca sunete de vorbire. Așa a luat naștere scrierea.

semnele care reprezentau silabe și au început a utiliza în scris doar litere. Scrisul fenician a dat naștere alfabetului grec, care este strămoșul tuturor alfabetelor popoarelor europene.

De asemenea, și vechii **romani** foloseau pentru alfabetul lor sistemul de scriere elen, deși scrierea latină diferă de cea greacă. Scrierea alfabetică latină a fost preluată și conservată de către cele mai multe dintre națiunile din Europa de Vest. În Europa de Est apăruse un alt tip de scriere la baza căruia se afla tot alfabetul grec. Mai întâi a

În Egiptul antic, desenele pictografice au fost înlocuite cu scrierea cuneiformă. **Egiptenii** au fost primii care au început să folosească simboluri ce nu transmiteau doar concepe, ci și sunete. În mod independent de egipteni, hieroglifele au început a fi folosite de **chinezi**, aceștia fiind urmați mai târziu de **japonezi** și **coreeni**. Treptat, în scopul de a scrie mai repede, hieroglifele erau simplificate și transformate în pictograme care reprezentau sunete sau silabe. Un astfel de tip de scriere foloseau **sumerienii** și alte popoare antice. **Fenicienii** au renunțat la

fost alfabetul glagolitic al lui Chiril și Metodie. Apoi, acesta a fost urmat de versiunea chirilică, mai avansată, care se deosebea prin forma literelor. Acest alfabet a fost larg răspândit la slavii de sud, de est, și, probabil, de cei din vest. În 1708, prin decretul imperial al lui Petru I al Rusiei alfabetul chirilic a fost modificat. Versiunea nouă a fost numită alfabet civil și a constituit baza alfabetelor rus și ucrainean.

Scrierea cuneiformă

Deși e greu de crezut, dar complicata scriere arabă, care amintește mai degrabă de un ornament, are aceleasi rădăcini cu alfabetul latin și cel chirilic. Strămoșul scrisului arab a fost de asemenea scrierea feniciană. Alfabetul arab este alcătuit din 28 de litere și conține un sir de semne auxiliare aflate deasupra sau dedesubtul literelor. Textul se citește de la dreapta la stânga.

Oricât de complicate ni s-ar părea hieroglifele, unele popoare asiatice continuă să le folosească. De regulă, hieroglifele nu reprezintă litere individuale, ci concepte. În China, de exemplu, numărul total al hieroglifelor este de 50 de mii, deși în limba modernă sunt utilizate circa 4-7 mii de semne. Încă din cele mai vechi timpuri, în China, Japonia și Coreea se scria de sus în jos, însă în prezent se scrie pe orizontală, de la stânga la dreapta.

Din cele mai vechi timpuri, oamenii erau convinși de existența unei puteri supranaturale care a creat lumea noastră și o guvernăză. Această credință, împreună cu tot ce ține de slujirea puterii divine, poartă numele de religie. De-a lungul timpului, conceptele religioase s-au modificat. Inițial, oamenii credeau în spiritele naturii. Mai târziu, zeii au devenit întruchiparea fenomenelor naturale, iar ulterior oamenii au ajuns la concluzia că există un singur Dumnezeu, căruia i se supune întreaga lume. În diferite colțuri ale Pământului puterea divină era întruchipată în diverse moduri, astfel încât au luat naștere o mulțime de religii. Unele dintre acestea s-au răspândit în întreaga lume. Dintre religiile mondiale fac parte creștinismul, budismul și islamul.

O sculptură
a lui Buddha

Budismul a apărut în India, în secolul V î.e.n., aceasta fiind cea mai veche religie din lume. Căitorul acestei religii este Siddhartha Gautama (Buddha). Buddha le-a spus oamenilor că viața este o suferință, un sir de nașteri și de morți ale oricărei creațuri, care după moarte se reîncarnează într-o altă entitate. Cu toate acestea, dacă se ajunge la Nirvana – o stare psihologică deosebită – se poate rupe lanțul de reîncarnări de după moarte și omul se poate reuni cu unica Divinitate. Omul care a atins Nirvana nu resimte influența lumii exterioare, dar se bucură de plinătatea vieții sale spirituale lăuntrice.

După numărul de adepti ai creștinismului, acesta este considerat religia cu cea mai mare răspândire în lume. Numărul total al creștinilor este mai mare de 1 miliard de oameni.

Creștinismul a apărut în secolul I e.n. printre evreii din Palestina și se bazează pe credința în Dumnezeu-Omul Iisus Hristos care a

murit în chinuri, răstignit pe cruce. Astfel, El a răscumpărat păcatele omenirii, a salvat oamenii și le-a dăruit viața veșnică dincolo de moarte. În 1054, Biserica creștină s-a scindat în Biserica ortodoxă și cea catolică. În secolul al XVI-lea, de la Biserica catolică se desprinde protestantismul.

Islamul, a treia religie ca mărime din lume a apărut în secolul VII în Asia, pe Peninsula Arabică. Fondatorul ei a fost Mohammed, pe care musulmanii îl consideră un profet.

Numele cărții sfinte a musulmanilor – Coranul – vine de la cuvântul arab al-coran, care înseamnă „citat cu voce tare, pe de rost”). Primii adepti ai Profetului Mohammed au fost arabi. Acum musulmanii trăiesc în peste 120 de țări.

Fiecare musulman trebuie să credă într-un Dumnezeu unic și atotputernic – Allah, și în profetul lui, Mohammed, trimisul lui Allah, trebuie să se roage zilnic, să dea de pomană celor nevoiași, să țină posturile de peste an și cel puțin o dată în viață să facă un pelerinaj în orașul sfânt Mecca (hajj).